

Světový obchod s bílým cukrem

THE WORLD TRADE OF WHITE SUGAR

Luboš Smutka¹, Irena Pokorná¹, Josef Pulkrábek²

¹ Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta provozně ekonomická

² Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Světový obchod s bílým (rafinovaným) cukrem získává během posledních let na důležitosti (1). Jeho hodnota v letech 1961–2009 narostla z 500 mil. USD na přibližně 11 mld. USD. Objem obchodů se navýšil z 5,2 mil. t na více než 20 mil. t. Na počátku 60. let 20. století se obchod s bílým cukrem podílel na celkovém světovém obchodu s cukrem 27 % (hodnota i množství). V současné době se bílý cukr podílí na světovém obchodě s cukrem přibližně z 55 % v případě hodnoty a 45 % v případě obchodovaného množství.

Vlivem procesu liberalizace světového obchodu (2–4), došlo na světovém trhu k velmi výraznému posunu (5). Bílý cukr přestává být doménou tuzemské produkce v jednotlivých zemích (6). Státy se začínají dle svých specifických charakteristik orientovat buďto na import anebo na export, pokud k tomu mají vhodné podmínky.

Obchod s cukrem již není doménou surového cukru (7), který byl v minulosti jako polotovary s nízkou mírou přidané hodnoty snáze obchodovatelný. Podíl bílého cukru na světovém obchodě se zvyšuje, a to v důsledku zvyšující se poptávky po cukru ve finalizované podobě (8). Dalším důvodem je omezení či úplné zrušení podpor domácího cukrovarnického průmyslu (9, 10). Tato omezení jsou spojena s plněním závazků vůči WTO (11) a jsou dále realizována ve spojitosti s ekonomickými a společenskými reformami, které některé země již provedly, anebo teprve realizují (příkladem může být například reforma Společné zemědělské politiky v zemích EU).

Cíl a metodika

Hlavním cílem článku je zhodnotit vývoj světového obchodu s bílým cukrem v letech 1961–2009. Vývoj exportu popisuje se zaměřením na světový a regionální zahraniční obchod. Autoři analyzují nejenom vývoj vlastní hodnoty obchodovaného cukru, ale rovněž i jeho množství. Analýza je zaměřena na změny v teritoriální struktuře světového obchodu s cukrem a změny

konkurenceschopnosti jednotlivých regionů. Článek hodnotí vývoj obchodu v případě vybraných regionů světa se zaměřením na změny, které se udály v rámci vybraných kvalitativních a kvantitativních ukazatelů vztahujících se k zahraničnímu obchodu.

Je sledován vývoj obchodu s cukrem v rámci jednotlivých národních ekonomik, dále dynamika vývoje exportu a importu jednotlivých států a regionů (to je provedeno prostřednictvím bazických a řetězových indexů, přičemž jak bazické tak i řetězové indexy jsou propočítávány v běžných USD cenách).

Vývoj průměrného meziročního tempa růstu jednotlivých v textu sledovaných veličin je kalkulován prostřednictvím geometrických průměrů. Následně je provedena i analýza vývoje konkurenceschopnosti jednotlivých regionů z hlediska vlastní schopnosti udat své exporty cukru na zpravidla regionálních trzích. Analýza je provedena prostřednictvím modifikací vyplývajících z Ballasova indexu – RCA 1 (12). Je-li výsledná hodnota RCA 1 větší než 1, potom je v případě exportu dané komodity (či v rámci odvětví) zjevná komparativní výhoda. Je-li menší než 1, potom zjevná komparativní výhoda neexistuje.

Výsledky a diskuse

Bílý cukr představuje velmi specifickou položku obchodu. Průměrný meziroční nárůst hodnoty obchodu v letech 1961–2009 dosáhl 6,6 % a objem obchodů rostl o 2,9 % ročně. Nárůst hodnoty i množství u bílého cukru je tedy ve sledovaném období výraznější než u cukru surového. Růst obchodu byl doprovázen výrazným nárůstem průměrné ceny. Ta se během sledovaných let navýšila z 9,6 centu (USD) na 51 centů (USD) za 1 kg, tedy více než pětinašobně. I v tomto ohledu kilogramové ceny výrazně převýšily růst kilogramových cen surového cukru. Zde je však nutno zdůraznit, že ceny obou komodit – jak cukru bílého tak surového mají velmi kolísavý vývoj v čase. V letech 1961–2009 představuje podíl hodnoty směrodatné odchylky od průměru 44 %. Během let ceny kolísaly v rozmezí od 7 do 59 US centů

Tab. 1. Základní charakteristiky světového obchodu s bílým cukrem v letech 1961–2009

Parametr	1961	1971	1981	1991	2001	2004	2007	2008	2009
Hodnota exportu (mil. USD)	500	659	5 412	4 340	5 317	6 659	9 992	10 300	10 011
Množství exportu (tis. t)	5 224	4 754	9 937	11 028	18 294	21 174	22 447	21 765	19 822
Průměrná cena cukru (USD.kg ⁻¹)	0,0957	0,1387	0,5447	0,3936	0,2907	0,3145	0,4423	0,4763	0,5092

Pramen: vlastní zpracování na základě COMTRADE a FAOSTAT.

za 1 kg. V případě bílého cukru současné ceny nepředstavují historické maximum, které bylo dosaženo v 70. letech 20. století.

V průběhu ekonomické krize v posledních letech se cukr ukázal být velmi stabilní položkou, která se vůči všeobecnému poklesu světového obchodu ukázala být rezistentní. Tato rezistence je dána zařazením cukru do nezbytných produktů určených pro lidskou výživu. V letech 2008–2009 dosáhl pokles světového obchodu s bílým cukrem hodnoty 289 mil. USD, což představuje meziroční pokles o necelá 3 %. To však představuje jedno z opakujících se kolísání, ke kterému na trhu s potravinami pravidelně dochází. Výraznější propad pak zaznamenalo množství obchodované hmoty (o 8,9 %), které bylo výrazně kompenzováno nárůstem kilogramových cen v roce 2009.

Teritoriální struktura světového obchodu s bílým cukrem je velmi omezená. Ačkoliv na světovém obchodě se surovým cukrem participuje řada zemí, skutečnými exportéry je jich pouze několik desítek (tab. II.). Světový obchod je kontrolován omezeným segmentem zemí z Evropy, Latinské Ameriky a Asie. Ty v současné době zobchodují přes 95 % hodnoty a množství bílého cukru. Mezi nejvýznamnější exportéry dlouhodobě řadíme Brazílii, Francii, Thajsko, Německo, Mexiko, Velkou Británii, Kolumbii, Dánsko, Bělorusko, Portugalsko a Nizozemsko. Podíl těchto zemí na světovém exportu bílého cukru v roce 2009 dosáhl 78 %. Pokud však bereme EU jako celek, tak představuje významnějšího hráče než Brazílie. Jednotlivé státy EU se podílejí na světovém obchodě s bílým cukrem z více než 40 %.

Při porovnání teritoriální struktury exportu posledních desetiletí můžeme říci, že se jedná stále o ty samé země. Dominují zde dva typy zemí. Za první země disponující výbornými podmínkami pro vlastní produkci cukru, a to jak z hlediska přírodně klimatických podmínek, tak i z hlediska přístupu ke kapitálu (bez ohledu na rozlišení na vlastní zdroje, či přímé zahraniční investice). Druhou skupinu zemí pak představují státy, které disponují dodatečnými finančními zdroji a navzdory ne zcela ideálním produkčním podmínkám jsou schopny se prosadit jako exportér prostřednictvím subvencování vlastní produkce cukru.

Tab. II. Teritoriální struktura světového exportu bílého cukru v letech 2007–2009

Země, oblast	Hodnota exportovaného cukru (mil. USD)			Množství exportovaného cukru (tis. t)		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Svět	9 992,39	10 300,98	10 011,91	22 477,28	21 765,06	19 822,50
Evropa	4 473,00	4 884,44	4 663,41	6 204,07	6 428,87	6 920,81
EU-27	3 991,65	4 495,64	4 192,62	5 328,93	5 786,27	6 074,00
EU-15	3 378,72	3 812,09	3 841,22	4 430,28	4 836,76	5 596,25
Latinská Amerika	2 328,54	2 325,13	3 244,68	7 877,25	7 123,95	8 210,57
Brazílie	1 970,72	1 833,48	2 399,24	6 915,80	5 847,94	6 368,56
Asie	2 575,84	2 491,25	1 619,51	7 003,21	7 069,11	3 789,04
Francie	1 452,20	1 474,66	1 487,02	1 895,70	1 872,98	2 140,49
Thajsko	732,09	660,25	1 046,71	2 316,75	2 034,04	2 704,45
Německo	492,10	582,01	720,80	609,51	771,15	1 033,62
NAFTA	247,47	415,11	436,83	418,71	889,21	750,44
SNS	418,05	282,78	396,84	903,16	560,69	752,94
Mexiko	68,15	243,95	359,61	135,19	599,10	648,34
Belgie	322,80	422,12	337,19	485,72	609,95	497,10
východní Evropa	553,40	616,53	307,70	830,81	880,68	423,75
Velká Británie	312,66	378,93	302,15	431,08	491,66	412,95
Kolumbie	192,90	116,09	274,90	546,48	313,73	653,43
Dánsko	108,49	187,25	247,21	161,53	236,81	328,01
Bělorusko	126,67	163,78	236,84	271,31	323,46	439,87
Portugalsko	156,89	205,93	230,38	209,89	210,87	279,91
Nizozemsko	241,02	223,31	204,01	286,08	270,62	512,78
Afrika	197,65	185,64	154,88	649,70	407,97	332,24
Argentina	68,62	71,46	150,16	206,86	190,51	379,62
Jižní Korea	137,85	127,72	149,07	359,65	285,15	290,72
Srbsko	152,22	152,97	137,39	186,87	187,60	184,88
Jihoafrická republika	80,01	93,83	123,21	300,25	222,61	273,84
Chorvatsko	203,82	172,10	122,46	250,88	224,89	173,87
Česká republika	92,42	131,30	110,23	120,80	179,01	162,86
Maďarsko	113,18	109,85	109,16	160,02	143,64	143,81
Ázerbájdžán	149,65	83,41	102,05	291,43	165,14	177,02
Asie – Blízký východ	630,85	525,31	97,60	1 287,27	1 171,03	235,27
Rakousko	91,75	111,32	93,71	103,48	132,35	152,25
Singapur	83,03	108,10	89,43	159,79	177,58	102,36
Oceánie	76,08	73,38	82,19	246,32	214,39	204,69
Malajsie	150,96	82,42	81,68	381,32	363,13	179,59
Severní Amerika	179,32	171,15	77,21	283,52	290,11	102,10
Austrálie	64,10	62,07	70,84	220,61	192,78	185,07
Saúdská Arábie	235,09	120,41	70,62	315,87	240,61	174,61
Španělsko	98,79	88,04	62,44	102,24	73,70	60,20
Řecko	5,38	27,59	61,85	6,45	28,44	71,83
USA	155,52	95,81	61,01	247,91	190,73	80,08
Bulharsko	26,50	68,03	59,02	36,32	82,54	80,05
Bolívie	27,70	44,81	57,71	72,05	133,31	153,24
Rusko	123,28	25,31	56,69	301,33	53,53	133,72
Švédsko	32,25	62,85	52,18	37,63	86,74	60,11
Litva	32,93	46,03	35,59	38,15	49,24	44,92
Čína	43,09	23,45	31,37	101,05	52,24	59,70
Itálie	35,32	27,60	30,70	64,60	31,60	36,28
Indie	579,25	751,65	8,05	1 947,67	2 447,30	17,48

Pramen: vlastní zpracování na základě COMTRADE.

Tab. III. Vybrané charakteristiky teritoriální struktury exportu bílého cukru v letech 2007–2009

Země, oblast	Podíl na hodnotě celkového obchodu s cukrem (%)			Cena export. cukru (USD.t ⁻¹)			RCA 1		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Svět	–	–	–	0,44	0,47	0,51	–	–	–
Evropa	44,76	47,42	46,58	0,72	0,76	0,67	1,63	1,70	1,87
EU-27	39,95	43,64	41,88	0,75	0,78	0,69	1,62	1,69	1,85
EU-15	33,81	37,01	38,37	0,76	0,79	0,69	1,62	1,69	1,90
Latinská Amerika	23,30	22,57	32,41	0,30	0,33	0,40	0,72	0,67	0,69
Brazílie	19,72	17,80	23,96	0,28	0,31	0,38	0,68	0,61	0,59
Asie	25,78	24,18	16,18	0,37	0,35	0,43	1,24	1,11	1,31
Francie	14,53	14,32	14,85	0,77	0,79	0,69	1,69	1,73	1,96
Thajsko	7,33	6,41	10,45	0,32	0,32	0,39	1,02	0,84	1,19
Německo	4,92	5,65	7,20	0,81	0,75	0,70	1,71	1,76	1,97
NAFTA	2,48	4,03	4,36	0,59	0,47	0,58	1,40	1,23	1,43
SNS	4,18	2,75	3,96	0,46	0,50	0,53	1,76	1,83	2,06
Mexiko	0,68	2,37	3,59	0,50	0,41	0,55	1,27	1,11	1,46
Belgie	3,23	4,10	3,37	0,66	0,69	0,68	1,56	1,64	1,82
východní Evropa	5,54	5,99	3,07	0,67	0,70	0,73	1,59	1,73	1,38
Velká Británie	3,13	3,68	3,02	0,73	0,77	0,73	1,26	1,42	1,52
Kolumbie	1,93	1,13	2,75	0,35	0,37	0,42	1,30	1,36	1,48
Dánsko	1,09	1,82	2,47	0,67	0,79	0,75	1,45	1,78	2,02
Bělorusko	1,27	1,59	2,37	0,47	0,51	0,54	1,75	1,83	2,06
Portugalsko	1,57	2,00	2,30	0,75	0,98	0,82	1,76	1,83	2,05
Nizozemsko	2,41	2,17	2,04	0,84	0,83	0,40	1,70	1,71	1,93
Afrika	1,98	1,80	1,55	0,30	0,46	0,47	0,30	0,43	0,34
Argentina	0,69	0,69	1,50	0,33	0,38	0,40	1,10	0,97	1,02
Jižní Korea	1,38	1,24	1,49	0,38	0,45	0,51	1,72	1,83	2,06
Srbsko	1,52	1,49	1,37	0,81	0,82	0,74	1,76	1,83	2,06
Jihoafrická republika	0,80	0,91	1,23	0,27	0,42	0,45	0,50	0,78	0,69
Chorvatsko	2,04	1,67	1,22	0,81	0,77	0,70	1,76	1,82	2,06
Česká republika	0,92	1,27	1,10	0,77	0,73	0,68	1,69	1,78	2,02
Maďarsko	1,13	1,07	1,09	0,71	0,76	0,76	1,76	1,83	2,05
Ázerbájdžán	1,50	0,81	1,02	0,51	0,51	0,58	1,76	1,83	2,06
Asie – Blízký východ	6,31	5,10	0,97	0,49	0,45	0,41	1,64	1,70	1,41
Rakousko	0,92	1,08	0,94	0,89	0,84	0,62	1,73	1,80	2,02
Singapur	0,83	1,05	0,89	0,52	0,61	0,87	1,73	1,81	2,03
Oceánie	0,76	0,71	0,82	0,31	0,34	0,40	0,70	0,35	0,93
Malajsie	1,51	0,80	0,82	0,40	0,23	0,45	1,76	1,82	2,06
Severní Amerika	1,79	1,66	0,77	0,63	0,59	0,76	1,45	1,45	1,31
Austrálie	0,64	0,60	0,71	0,29	0,32	0,38	1,72	1,77	1,93
Saúdská Arábie	2,35	1,17	0,71	0,74	0,50	0,40	1,59	1,48	1,26
Španělsko	0,99	0,85	0,62	0,97	1,19	1,04	1,72	1,79	1,99
Řecko	0,05	0,27	0,62	0,83	0,97	0,86	1,76	1,83	2,06
USA	1,56	0,93	0,61	0,63	0,50	0,76	1,41	1,26	1,20
Bulharsko	0,27	0,66	0,59	0,73	0,82	0,74	1,76	1,78	2,01
Bolívie	0,28	0,43	0,58	0,38	0,34	0,38	1,51	1,67	1,74
Rusko	1,23	0,25	0,57	0,41	0,47	0,42	1,76	1,83	2,06
Švédsko	0,32	0,61	0,52	0,86	0,72	0,87	1,51	1,36	1,19
Litva	0,33	0,45	0,36	0,86	0,93	0,79	1,76	1,83	2,06
Čína	0,43	0,23	0,31	0,43	0,45	0,53	1,57	1,58	1,92
Itálie	0,35	0,27	0,31	0,55	0,87	0,85	1,67	1,70	1,93
Indie	5,80	7,30	0,08	0,30	0,31	0,46	1,05	0,94	0,51

Pramen: vlastní zpracování na základě COMTRADE.

Zajímavým rysem světového obchodu s bílým cukrem je velmi odlišná úroveň jednotkových cen v případě exportních kontraktů uzavíraných jednotlivými exportéry pocházejících z různých zemí a regionů. Tradičně nejvyšší ceny jsou viditelné v případě kontraktů uzavřených v případě zemí EU-27, USA a Kanady. Jedná se o vyspělé země, které většinu svého vlastního exportu realizují v rámci regulovaných trhů. V roce 2009 průměrné kilogramové ceny v případě těchto zemí oscilovaly mezi 0,7–1,0 USD. O něco nižší úroveň cen je pak možné vidět v případě zemí z Asie (kromě jihovýchodní Asie) a Afriky. V tomto případě oscilují kilogramové ceny okolo 0,5–0,6 USD. Nejnižší jednotkové ceny exportu pak dosahují země situované v oblastech, jako jsou jihovýchodní Asie a dále pak Latinská Amerika – průměrná cena kontraktu se v roce 2009 pohybovala pod 0,4 USD.kg⁻¹.

Zajímavým rysem světového obchodu s bílým cukrem je konkurenceschopnost jednotlivých zemí z hlediska jejich schopnosti prosadit se na světovém trhu. Tuto schopnost měří index RCA. Z analýzy výsledných hodnot pak vyplývá, že z 57 sledovaných regionů a zemí jich komparativní výhodou disponuje 48. Tyto země a regiony jsou schopné prosadit významnou část své produkce bílého cukru na světovém trhu. Jejich postavení z hlediska fungování trhu s cukrem je velmi stabilní a ani ekonomická krize z let 2008–2009 výrazněji neovlivnila jejich konkurenceschopnost. Právě kalkulovaná hodnota RCA indexu poukazuje na to, že světový obchod s cukrem je ve své podstatě velmi pokřivený a že jako celek nefunguje příliš dobře. Pokud sledujeme strukturu zemí, které komparativními výhodami v oblasti obchodu s cukrem disponují, je patrné že se jedná o státy, které obchod s cukrem velmi výrazně podporují anebo jej přímo dotují.

Země Latinské Ameriky a Oceánie pak z analýzy vycházejí jako nedisponující komparativní výhodou. Toto však např. v případě Brazílie, která je přirozeným producentem, a tedy i obchodníkem s touto komoditou, nedává smysl. V tomto případě je nízká hodnota RCA indexu dána vysokým podílem Brazílie jak na obchodu s bílým, tak zejména se surovým cukrem. Při následném porovnání se tedy bílý cukr jeví jako méně kompetitivní, ačkoliv

na světovém trhu je konkurenceschopný. Nicméně z hlediska schopnosti prosadit se na světovém trhu se brazilský bílý cukr jeví méně konkurenceschopný v porovnání s brazilským surovým třtinovým cukrem.

V tomto ohledu je nutno konstatovat, že právě obchod s bílým cukrem je vlivem regulace trhu, která v tomto případě existuje, pro použití indexu RCA problematickým a samotný RCA index má pouze orientační charakter. Při jeho interpretaci je nutné brát v potaz nejen jeho hodnotu, ale i konkrétní podmínky charakterizující zahraniční obchod s cukrem v případě každé jednotlivé země a regionu.

Závěr

Světový obchod s bílým cukrem je daleko méně koncentrovaný, než je tomu u cukru surového. Průměrné kilogramové ceny bílého cukru dosahují vyšší úrovně než ceny cukru surového, přičemž vykazují podobnou míru citlivosti na změny ve vnějším ekonomickém prostředí, jako je tomu v případě cen surového cukru. Světový obchod s bílým cukrem je kontrolovaný několika zeměmi (EU a země Latinské Ameriky). Jedni jsou schopni prosadit se prostřednictvím své dotační a obchodní politiky a druzí naopak prostřednictvím svých přírodně-klimatických podmínek a dále pak také prostřednictvím nižší hodnoty vstupů zapojených do vlastní produkce cukru.

Z výsledků provedené analýzy dále vyplývá, že světový obchod s bílým cukrem je výrazně pokřivený protekcionismem celé řady zemí. Výsledkem této skutečnosti je, že na trhu se dokáže prosadit nejen export ze zemí, které k tomu mají předpoklady, ale i ze zemí, jejichž podmínky pro úspěšnou exportní aktivitu v oblasti bílého cukru jsou více než problematické. Změny v technologiích pěstování (15), proces liberalizace agrárního trhu (1, 10), jehož součástí je i trh s cukrem, v uplynulých letech přispěly k většímu otevření tohoto trhu a vyšší míře vzájemného obchodu mezi jednotlivými zeměmi. Trh s cukrem odolává a ještě i pravděpodobně bude odolávat liberalizačním snahám. Toto však má negativní dopad na země, které dosahují komparativní výhody i na země, které nakupují cukr na zahraničních trzích.

Poděkování: Tato práce byla podpořena výzkumnými záměry MŠM 6046070906 a MSM 6046070901.

Souhrn

Článek analyzuje vývoj hodnoty, množství a komoditní struktury světového obchodu s bílým cukrem. Předmětem analýzy je také problematika konkurenceschopnosti jednotlivých zemí a regionů. V neposlední řadě příspěvek zmiňuje i problematiku ceny uzavřených obchodních kontraktů a postavení rafinovaného cukru v rámci vlastní exportní struktury.

Bílý cukr představuje v současné době výraznou položku světového obchodu s potravinami. Tvoří zhruba 45 % objemu světového obchodu s cukrem. Ještě vyšší podíl má pak bílý cukr na výsledné hodnotě světového obchodu s cukrem, cca 55 %. Během posledních 50 let se obchod s bílým cukrem výrazně navýšil. Hodnota světového obchodu dosáhla cca 11 mld. USD a obchodované množství se navýšilo až na přibližně 21,5 mil. t. Teritoriální strukturu světového obchodu s bílým cukrem se velmi výrazně utvářela v posledních desetiletích.

Klíčová slova: bílý cukr, konkurenceschopnost, hodnota, objem, export, vývoj, cena.

Literatura

1. ELOBEID, A.; BEGHIN, J.: Multilateral Trade and Agricultural Policy Reforms in Sugar Markets. *Journal of Agricultural Economics*, 57, 2006, s. 23–48.
2. NIELSEN, M.: Modelling fish trade liberalization: Does fish trade liberalisation results in welfare gains or losses? *Marine Policy*, 33, 2009, s. 1–7.
3. PYAKURYAL, B.; ROY, D.; THAPA, Y. B.: Trade liberalization and food security in Nepal. *Food Policy*, 35, 2010, s. 20–31.
4. GUMILANG, H. ET AL.: Economic and environmental impacts of trade liberalization: The case of Indonesia, *Econ. Model.*, 2011, doi10.1016/j.econmod.2010.11.015
5. JENÍČEK, V.; KREPL, V.: The role of foreign trade and its effects. *Agric. Econ. – Czech*, 55, 2009, s. 211–220.
6. ADENAUER, M.; HECKELEI, T.: Economic Incentives to Supply Sugar Beets in Europe. In *89th European Association of Agricultural Economists seminar, Modeling Agricultural Policies*. Parma, 3. až 5. února 2005.
7. ROBA, R.: Slovenský cukrovárenský podnik a jeho vplyv na výrobu cukru na Slovensku po roku 1989. *Listy cukrov. řepař.*, 126, 2010 (7/8), s. 240–241.
8. QINETHI, A.; RAJCANIOVA, M.; MATEJKOVA, E.: The competitiveness and comparative advantage of the Slovak and the EU agri-food trade with Russia and Ukraine. *Agric. Econ. – Czech*, 55, 2009 (8), s. 375–383.
9. GOHIN, A.; BUREAU, J. C.: Modelling the EU sugar supply to assess sectoral policy reforms. *Eur. Rev. Agric. Econ.*, 33, 2006 (2), s. 223–247.
10. STRNADLOVÁ, H.: Dopady vstupu ČR do EU a reformy Společné organizace trhů v odvětví cukru na trh s cukrem v ČR. *Listy cukrov. řepař.*, 125, 2009 (12), s. 334–341.
11. BUYSE, J. ET AL.: Farm-based modelling of the EU sugar reform: impact on Belgian sugar beet suppliers. *Eur. Rev. Agric. Econ.*, 34, 2007 (1), s. 21–52.
12. BALASSA, B.: Trade Liberalization and “Revealed” Comparative Advantage. *The Manchester School*, 33, 1965, s. 99–123.
13. UN COMTRADE. [online] <http://comtrade.un.org/db/default.aspx> (cit. 15. 11. 2010).
14. UN FAOSTAT. [online] <http://faostat.fao.org/> (cit. 26. 1. 2011).
15. LANDOVÁ, M. ET AL.: Population density and soil seed bank of weed beet as influenced by crop sequence and soil tillage. *Plant Soil Environ.*, 56, 2010, s. 541–549.

Smutka L., Pokorná I., Pulkrábek J.: The World Trade of White Sugar

This article analyses the development of value, volume and commodity structure of the world trade of white sugar. It also deals with the competitiveness of chosen countries and regions together with the position of refined sugar in the whole export structure and touches the problem of different contract prices in chosen countries. White sugar is a very important part of the world agricultural and food trade and represents 45 % of the volume of all sugar traded worldwide; its final value is even higher – c. 55 %. Within the last 50 years we have witnessed a significant increase in the world trade of white sugar. The value of the trade has reached 11 billion USD and the traded quantity 21.5 m tons. The territorial structure of the world trade of white sugar has undergone major changes in the last decades.

Key words: white sugar, competitiveness, value, volume, export, development, price.

Kontaktní adresa – Contact address:

Ing. Luboš Smutka, Ph. D., Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta provozně ekonomická, Kamýčká 129, Praha 6 Suchbát, Česká republika, email: smutka@pef.czu.cz